

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Miklós Gyula ügyvéd által felperesnek a dr.Németh Ferenc István ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál 37.G.303.480/2005. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 2.Gf.75.485/2007/6. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről 33. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem és a felperes részéről Pfv.4. sorszám alatt benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán a 2008. évi november hó 12. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítélet keresetet részben elutasító rendelkezését helybenhagyó részét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatva az alperes marasztalásának összegét 4.632.254 (Négymillió-hatszázharminckettőezer-kettőszázötvennégy) forintra és kamatára, az elsőfokú perköltséget 430.000 (Négy százharmincezer) forintra, a másodfokú perköltséget pedig 120.000 (Egyszázhuszezer) forintra felemeli. A felperest perköltség, kereseti illeték, valamint fellebbezési illeték fizetésére vonatkozó rendelkezését mellőzi.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra térítsen meg az államnak 278.000 (Kettőszázhetvennyolcezer) forint kereseti és ugyanilyen összegű fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 120.000 (Egyszázhuszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget és térítsen meg az államnak felhívásra 278.000 (Kettőszázhetvennyolcezer) forint felülvizsgálati illetéket.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás lényege szerint a felperes kft. tulajdonában álló, és dr.T.L. által vezetett Volkswagen személygépkocsi 2004. november 27-én a N.L. úton közlekedési balesetet szenvedett. A baleset úgy következett be, hogy az alperes biztosítottja, K.T. védett útvonalon közlekedő Opel Omega típusú gépkocsija elé jobbról, a K. utcából kikanyarodott egy ismeretlen rendszámú, Volvo típusú személygépkocsi, ezért K.T. a kormányt balra rántotta, nekiütközött a szemben levő sávban haladó, Sz.I. által vezetett Mercedes típusú személygépkocsinak, majd a

mögötte közlekedő felperesi gépkocsival ütközött, a felperes gépkocsija pedig a mögötte álló tehergépkocsival. A Volvo típusú gépkocsi a helyszínről megállás nélkül továbbhaladt. A felperes gépkocsijában 4.632.254 forint kár keletkezett.

A felperes módosított keresetében a gépkocsijában bekövetkezett kár megtérítésére kérte az alperes kötelezését 2004. november 27-től járó kamatával. Azt állította, hogy a baleset közös okozója az alperes biztosítottja, K.T. és a gépkocsija elé kanyarodó, ismeretlen rendszámú Volvo gépkocsi vezetője, de a közös károkozás folytán a teljes kárának megtérítését követelheti az alperestől.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, mert az volt az álláspontja, hogy a balesetet kizárólag az ismeretlen rendszámú Volvo típusú gépkocsi vezetője okozta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 3.242.577 forint és 2004. november 27-től járó kamata, valamint a perköltségek és az illetékek megtérítésére. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet és kötelezte a felperest a pervesztessége után járó perköltségnek az alperes, míg a kereseti illetéknek az állam részére való megtérítésére.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a baleset azért következett be, mert az ismeretlen rendszámú, zöld színű Volvo típusú gépkocsi a védett útvonalon haladó, Kovács Tibor által vezetett gépkocsi elé kanyarodott. A baleset bekövetkezésében azonban K.T. is közrehatott, mert az Opel Omega gépkocsijával a megengedett sebességet túllépve haladt. Ha az adott közlekedési környezetben, az ott lévő gyalogátkelőhelyhez igazodóan lassítással haladt volna, akkor az elé kanyarodó gépkocsi miatti elhárítás nem haladta volna meg a hirtelen fékezés, és az irányváltoztatás mértékét. K.T. a baleset bekövetkezéséért 70%-ban felelős, ezért a felperes kárának 70%-áért az alperest helytállási kötelezettség terheli a Ptk. 346. §-ának (1), a 339. §-ának (1) bekezdése és a gépjárművek kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI.8.) Korm.rendelet (R.) 8. §-ának (1) bekezdése alapján.

A másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, de annak indokolását módosította, és úgy foglalt állást, hogy a többes ütközés folytán, a jelen perbeli felállás mellett nincs mód annak megállapítására, hogy a kárt - akár részben - a perben nem álló, ismeretlen rendszámú Volvo gépkocsi vezetője okozta. A felperesnek a közös károkozásra és az egyetemleges felelősségre való hivatkozása téves, a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a szakértői véleményből kitűnően a felperes kárát az alperes biztosítottja, K.T. okozta, mert ha 50 km/óra sebességgel halad, akkor az ütközések elkerülhetőek lettek volna, mert a kormányzás műszakilag lehetőséget adott volna már az első ütközés elkerülésére

is. Az alperes jogelődjének a felelőssége az általános szabályok szerint megállapítható, a károkozás neki felróható, ezért az alperes köteles a felperes kárának a megtérítésére, de a Ptk. 339. §-ának (2) bekezdése alapján a felelősség alól részben mentesítette. Erre azért látott alapot, mert rendkívüli méltánylást érdemlő körülménynek értékelte az ismeretlen rendszámú, az elsőbbséget meg nem adó Volvo gépkocsi vezetőjének eljárását.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, a felperes pedig csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel élt.

Az alperes felülvizsgálati kérelemében a jogerős ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a perben kirendelt szakértő jogszabálysértő eljárásával kapcsolatban előterjesztett álláspontjára az ítéletek indokai nem tértek ki, ezért sérült a Pp. 221. §-ának (1) bekezdése szerinti eljárási szabály. Az elsőfokú bíróság a szakértő kirendelésekor olyan kérdést tett fel, amelynek eldöntése a bíróság jogkörébe tartozik. Erre a szakértő nem válaszolhatott volna, de megtette, így a bíróság szerepét átvéve a felelősség kérdésében is nyilatkozott. A bíróságok pedig kritika nélkül magukévá tették a szakértő véleményét, amely még a baleseti mechanizmusra vonatkozó kérdésben sem adott szakszerű választ, mert kizárólag a K.T. által vezetett Opel gépkocsi sebességtúllépését vizsgálta. A veszélyhelyzet kialakításában egyedül szerepet játszó, elsőbbséget meg nem adó Volvo gépkocsi mozgásával nem foglalkozott. A bíróság figyelmen kívül hagyta a KRESZ elsőbbségre vonatkozó szabályát, az ide vonatkozó büntető jogegységi határozatot és eseti döntéseket. Utalt arra, hogy az ismeretlen tettes ellen indult, és felfüggesztett büntetőeljárás során is a hatóság határozata a Volvo vezetőjét tartotta a baleset okozójának, de a per megindítása előtt a felperes maga is így nyilatkozott. Megítélése szerint a felperes kárát és K.T. kárát is egyedül az ismeretlen rendszámú Volvo gépkocsi vezetője okozta. A felperes és K.T. viszonylatában csak a Ptk. 346. §-ának (3) bekezdésében foglaltak alkalmazhatók, vagyis mindegyik fél viseli a saját kárát.

A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozattal az alperes további 1.389.677 forint megfizetésére való kötelezését, egyebekben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Álláspontja szerint a szakértő véleménye a közrehatás arányára és nem a felelősség arányára vonatkozik, és nem a jogi felelősség kérdését, hanem a közrehatás arányát vizsgálta. A bíróságok eljárási szabályt nem sértettek, a károkozó felelősségének megítélésénél pedig a büntetőjogi és a polgári jogi megítélés szempontjai eltérőek. Kifejtette, hogy a büntető ügyben a rendőrhatalóság a polgári jogi felelősség kérdésében nem

nyilatkozhat, a kártérítési felelősség kérdésénél pedig azt kell vizsgálni, hogy ténylegesen milyen események okozták a felperes kárát. Az pedig nem vitás, hogy az alperes biztosítottjának sebességtúllépése a kár bekövetkezésében közrehatott. Közös károkozónak minősülnek a Volvo üzembentartójával, s mert az utóbbi ismeretlen, az az ő terhére nem értékelhető. A jogerős ítélet tévesen, figyelmen kívül hagyta a közös károkozás tényét, pedig az a szakértő véleményéből is megállapítható, így a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése szerint, figyelemmel a Ptk. 337. §-ának (1) bekezdésére is az alperestől követelheti a teljes kárának megtérítését. Álláspontja szerint az általános kártérítési felelősség alapján a bíróság az egyetemleges felelősség megállapítását nem mellőzhette volna [Ptk. 344. § (3) bek.], és a Ptk. 339. §-ának (2) bekezdésében foglalt méltányosság alkalmazásának a feltételei sem állottak fenn.

Az alperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelemre adott ellenkérelmében annak megalapozatlanságára hivatkozott, és fenntartotta azt az álláspontját, hogy K.T. és a Volvo gépkocsi vezetője részéről nincs közös károkozás, az egyetemleges felelősség megállapításának nincs helye.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem alaptalan, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem azonban alapos.

Az adott jogvita eldöntése szempontjából annak volt jelentősége, hogy a felperes gépkocsijában okozott kár egészben vagy részben való megtérítésére kötelezhető-e az alperes annak folytán, hogy a biztosítottja, K.T. az általa vezetett gépkocsival a felperes gépkocsijának ütközött.

Miután veszélyes üzemek találkozásáról van szó, az egymás közötti viszonyukban a Ptk. 346. §-ának (1) bekezdése szerint a felelősség általános szabályait, a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni. Ehhez képest abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a felperes gépkocsijának ütköző gépkocsi vezetője, illetőleg a felperes vétkessége megállapítható-e.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperes a kár bekövetkezésében nem, az alperes biztosítottja azonban vétkes károkozó, mert gépkocsijával áthaladt a szemközti forgalmi sávba, és ott a szemben haladó gépkocsinak ütközött. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy a felperes gépkocsija az adott forgalmi helyzet miatt éppen álló helyzetben volt, de annak sem, hogy az alperes biztosítottja milyen okból került abba a helyzetbe, hogy a szemközti sávban haladva, másik gépkocsival ütközzön. A felperes és az alperes

biztosítottja közötti viszonyban az alperes felróhatósága szempontjából érdektelen az, hogy a biztosítottja egy másik gépkocsi szabálytalan kikanyarodása miatt kényszerült irányváltztatásra. Ennek az oknak csak a kikanyarodó és a veszélyhelyzetet előidéző Volvo gépkocsi vezetője, valamint az alperes biztosítottja közötti viszonyban lenne szerepe. Az alperes csak akkor menthette volna ki magát - akár részben - a felelősség alól, ha a Volvo gépkocsi vezetőjének perben állására, és a felperes káraért való felelősségének egészben vagy részben való megállapítására lehetőség lett volna. Ennek hiányában a Volvo gépkocsi vezetőjének magatartására, esetleges közös károkozói felelősségére [Ptk. 344. § (1) bek.] az ítéletben nem lehet kitérni. Kármegosztásnak [Ptk. 340. § (1) bek.] a károsult közrehatása esetén lenne helye, a felperes esetében azonban erről nem lehet szó, egy másik, károkozónak tekintett személy magatartása pedig kármegosztás alapjául nem szolgálhat.

Az alperes biztosítottjának a felperessel szembeni vétkessége nem azon áll, hogy a szakértő szerint a megengedett sebességet túllépte, hanem azon, hogy a szemközti forgalmi sávba áthaladt és ott ütközött egy másik gépkocsival. Ezért nem helytálló az alperesnek az az álláspontja, hogy a felperesnek és a biztosítottjának is a kárát a Volvo gépkocsi vezetője okozta. Ez ugyanis a perbenállása és a magatartásának bizonyítása nélkül tekintené őt a Ptk. 346. §-ának (1) bekezdése szerint - a felperessel szemben is - egyedüli vétkesnek. Erre azonban jogi lehetőség nincs.

Hasonlóan téves a felperes álláspontja is abban, hogy az ő szempontjából az alperes biztosítottja és a Volvo gépkocsi vezetője közös károkozók. Ilyen megállapítás a perben nem tehető, de olyan sem, hogy ezen az alapon az alperes a teljes kárért felel. Éppen az ismeretlen Volvo gépkocsi vezetőjének bizonyíthatatlan magatartása zárja ki a közös károkozást, tehát a felelősség megállapítását. Miután a közös károkozói magatartása nem mondható ki, a felelősségéről megállapítás objektíve nem tehető, és annak jogi következményei sem alkalmazhatók.

Az elsőfokú bíróság tehát tévedett, amikor a kármegosztásra lehetőséget látott, de a másodfokú bíróság által alkalmazott, a Ptk. 339. §-ának (2) bekezdése szerinti felelősség alóli részbeni mentesítésre sem volt jogszabályi lehetőség. A másodfokú bíróság maga fejtette ki az ítéletében, hogy a Volvo gépkocsi vezetője ismeretlen, nem felelős a balesetért, nem közös károkozó, tehát a magatartását nem értékelhette volna úgy, hogy az alapot adott az alperes biztosítottjának a felelősség alóli - részbeni - mentesítésére.

Az alperes felülvizsgálati kérelmének a szakértő kirendelésével és véleményének értékelésével kapcsolatos fejtegetései a jogvita eldöntése szempontjából közömbösek. A baleset bekövetkezésének

előzményei és pontos körülményei nem voltak megállapíthatóak, az azonban igen, hogy az alperes biztosította, a szemközti forgalmi sávba áttérve ütközött és okozta a felperes gépkocsijának károsodását.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek azt a rendelkezését, amellyel helybenhagyta az elsőfokú ítélet keresetet részben elutasító rendelkezését, a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatva a jogszabályoknak megfelelő új határozattal az alperes marasztalásának az összegét felemelte. A határozat részbeni megváltoztatása érintette az első- és másodfokú perköltség, valamint az illetékek fizetésére és mértékére vonatkozó rendelkezéseket is, így ezek megváltoztatása is szükségessé vált. A felperes pernyertessége folytán nem kötelezhető a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint részperköltség és részilleték fizetésére sem, ezért az elsőfokú ítélet e rendelkezését a Legfelsőbb Bíróság mellőzte.

Az alperes illetékfeljegyzési joga folytán köteles megtéríteni az államnak a kereseti és fellebbezési illetéket, valamint a felülvizsgálati illetéket is a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel.

Az alperes felülvizsgálati kérelme sikertelen, a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme azonban sikeres volt, ezért az alperes a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni a felperesnek a felülvizsgálati eljárással felmerült költségeit.

Budapest, 2008. november 12.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró